

Aleg. 5.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie wymierzania pięcioleci i emerytury inżynierom i konduktorom dróg krajowych.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu dnia 23. października 1881 r. powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę:

„Sejm poleca Wydziałowi krajowemu wymierzać pięciolecia i emerytury inżynierom i konduktorom dróg krajowych, oraz pensje wdowie dla wdów i dodatki na wychowanie dla sierot po inżynierach i konduktorach pozostałych a to w równej mierze z innymi, stabilizowanymi urzędnikami krajowymi.“

„Postanowienie powyższe ma być zastosowane także do inżynierów biura melioracyjnego“.

O ile przytoczona uchwała tyczy się wymierzania *pięcioleci* inżynierom i konduktorom dróg krajowych, zrozumiał ją Wydział krajowy w ten sposób, że pomienione dodatki pięcioletnie wymierzane być mają rzeczonym funkcjonaryuszom nie za przeszłość, lecz za ten czas służby, który pełnić będą po zrównaniu ich z innymi urzędnikami stabilizowanymi co do praw w uchwale tej wskazanych, że przeto wypadnie one asygnować dopiero w pięć lat od dnia powyższej uchwały sejmowej.

Powody swego zapatrywania podał Wydział krajowy do wiadomości Wysokiego Sejmu w zesłorocznem sprawozdaniu z czynności (alegat 1. do sprawozdań stenograficznych Sejmu krajowego z r. 1882 str. 82.) dodając przytem, że pierwsze pięciolecie dla funkcjonaryuszów objętych uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 23. października 1881 r. przypadnie do wypłaty dnia 23. października 1886 r., „jeżeli Wysoki Sejm inaczej nie postanowi“.

W czasie ostatniej sesji sejmowej zaszła jednak okoliczność, która zniewala Wydział krajowy do ponownego przedstawienia tej sprawy Wysokiemu Sejmowi.

Inspektor szpitali, który posadę tę zajmował za *kontraktem wypowiedzialnym*, wniósł dnia 12. września 1882 r. petycję do Wysokiego Sejmu, w której odwołując się do uchwały Wysokiego Sejmu, przyznającej wskazane powyżej prawa niestabilizowanym inżynierom i konduktorom dróg krajowych oraz inżynierom biura melioracyjnego, upraszał o *porównanie* go z tymiż funkcjonaryuszami co do *wymierzania pięcioleci i emerytury*.

Wysoki Sejm przychylając się do tej prośby, przyznał uchwałą z dnia 12. października 1882 r. inspektorowi szpitali żądane prawa, objaśniając przytem, że „prawo do poboru pierwszego pięciolecia poczyna się z dniem zapadnięcia powyższej uchwały, a pobór drugiego pięciolecia rozpocznie się z dniem ukończenia dziesięciu lat służby“.

Ponieważ inspektor szpitali prosił tylko o zrównanie go w prawach z funkcjonaryuszami objętymi uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 23. października 1881 r., a Wysoki Sejm, nadając mu te

prawa, wskazał zarazem, że przy wymiarze pięcioleci ma być także uwzględniona służba pełniona przed zapadnięciem uchwały sejmowej z dnia 12. października 1882 r. na mocy której pięciolecia zostały mu przyznane, przeto mniemamy, że w taki sam sposób należy nam rozumieć uchwałę Wysokiego Sejmu z dnia 23. października 1881 r. tyczącą się inżynierów i konduktorów dróg krajowych niemniej też inżynierów biura melioracyjnego, że przeto prawo do *poboru* pięcioleci przyznane tym funkcyonaryuszom poczyna się z dniem 23. października 1881 r. i że na tej podstawie należy asygnować im dodatki pięcioletnie *licząc od dnia powyższego* z zastosowaniem postanowienia §. 4. uchwały sejmowej z dnia 3. stycznia 1874 r. tyczącej się etatu i płac urzędników i sług Wydziału krajowego oraz z uwzględnieniem wskazówki zawartej w uchwale sejmowej z dnia 12. października 1882 r. co do asygnowania 1go, 2go i 3go pięciolecia w miarę nkończenia 5ciu, 10ciu i 15tu lat służby, pełnionej nieprzerwanie na jednej i tej samej posadzie i w tej samej klasie.

Zachodzi jednak pytanie, czyli uchwała Wysokiego Sejmu z dnia 23. października 1881 r., o ile dotyczy wymierzania pięcioleci, odnosi się tylko do 7 inżynierów okręgowych i 35 konduktorów objętych właściwym etatem służby drogowej, ustanowionym przez Wysoki Sejm uchwałami z 21. października 1869 r. i 16. listopada 1872 r., czy też także do tych funkcyonaryuszów, którzy nie są objęci tym etatem i tylko na mocy corocznych *uchwał budżetowych* poruczone mają sobie pełnienie obowiązków inżynierów lub konduktorów, bądź przy *konserwacyi* bądź też przy budowie dróg krajowych.

Z brzmienia uchwały Wysokiego Sejmu, która wspomina tylko o „*inżynierach i konduktorach dróg krajowych*“ a nie wymienia *pełniących obowiązki* inżynierów i konduktorów dróg krajowych, wynika, że polecenie *wymierzania* pięcioleci do tych nie odnosi się wcale.

Taką interpretację Wydział krajowy uważać musi tem bardziej za konieczną, że zajęcie przy budowie dróg krajowych jest z natury swej czasowem, a pomiędzy funkcyonaryuszami pełniącymi obowiązki inżynierów przy konserwacyi dróg krajowych znajdują się także tacy, którzy nie będą mogli znaleźć umieszczenia w *nowym* etacie służby drogowej już niebawem ustanowić się mającym. Za parę lat budowa nowych dróg krajowych skończoną będzie o tyle, że podział na *nowe* okręgi będzie już możliwym. Wtedy też przedstawi Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi do uchwały nowy etat, odpowiadający potrzebom konserwacyi wszystkich dróg krajowych i w granicach przyszłego etatu, który Wysoki Sejm uchwali, Wydział krajowy z pomiędzy funkcyonaryuszów, którzy obecnie poruczone mają sobie pełnienie obowiązków bądź przy budowie, bądź przy konserwacyi, wybierze tych, którzy ze względu na dobro służby będą najodpowiedniejsi.

Ponieważ zaś przyszły etat służby drogowej *mniejszą ilość* posad będzie obejmował, aniżeli faktycznie mamy zajętych osób przy konserwacyi i budowie dróg krajowych, przeto z góry można przewidzieć, że odpadnie część funkcyonaryuszów odnośnych, że przeto przyznanie wszystkim obecnie przy konserwacyi dróg krajowych czasowo zajęтым funkcyonaryuszom *prawa do dodatków pięcioletnich*, a tem samem niejako utrwalenie tymczasowych posad przed uchwaleniem nowego etatu służby drogowej, spowodowałoby musiało zwiększenie przyszłego etatu po nad rzeczywistą potrzebę, albo też pozbawiłoby administrację krajową możności powołania na posady etatowe tych, którzy odznaczyli się przy budowie dróg krajowych.

Pierwsza alternatywa byłaby nieusprawiedliwionem obciążeniem budżetu krajowego, druga niezgodna z interesem służby, a nadto połączona z krzywdą dla tych, którzy zasługiwaliby na pierwszeństwo przy obsadzeniu nowego etatu służby drogowej.

Gdy atoli, jak wynika z uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 12. października 1882 r., inspektorowi szpitali przyjęta została do *wymiaru* pięcioleci cała służba spędzona na posadzie zajmowanej przezeń *za kontraktem wypowiedzialnym*, przeto analogicznie sądzimy być rzeczą słuszną i zgodną z intencją Wysokiego Sejmu, ażeby ci funkcyonaryusze drogowi, którzy pełnią obecnie obowiązki bądź przy budowie, bądź też przy konserwacyi dróg krajowych, gdy z czasem przejdą na etat stały, mieli prawo do pięcioleci także za czas ubiegły, w którym pozostawali *nieprzerwanie na jednej i tej samej posadzie*, jeżeli przy przejściu na posadę etatową nie otrzymają innej posady o *wyższej płacy*.

Powyższe zasady, które, jeżeli Wysoki Sejm inaczej nie postanowi, zamierzamy stosować przy wymierzaniu pięcioleci funkcyonaryuszom objętym uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 23. października 1881 r., nie rozwiązują jeszcze wszystkich w tej sprawie nasuwających się wątpliwości. Mianowicie zachodzi dalsze pytanie: podług *jakiej stopy* mają być te pięciolecia wymierzone? — Wysoki Sejm polecił wprawdzie wymierzać pięciolecia inżynierom i konduktorom dróg krajowych „w równej mierze z innymi stabilizowanymi urzędnikami“, atoli dotyczące przepisy dla urzędników i sług Wydziału krajowego objęte uchwałą sejmową z dnia 3. stycznia 1874 r. nie zawierają w tym względzie żadnej ogólnej normy ani też *jednostajnej stopy procentowej*. I tak n. p. kiedy koncypisci Wydziału krajowego pobierający po 1300 zł. stałej płacy, przyznany mają sobie dodatek pięcioletni po 200 zł. czyli 15.39 % w stosunku do stałej płacy, asystenci Oddziału rachunkowego pobierający po 700 zł. stałej płacy mają po 50 zł. dodatku pięcioletniego, czyli 7.14 % w stosunku do rzeczonyj płacy.

Ponieważ jednak *średni stosunek* wszystkich unormowanych płac urzędników krajowych do wymierzonych im pięcioleci czyni 10—11%, przeto Wydział krajowy mając tylko ogólną wskazówkę, iż funkcyonaryuszom objętym uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 23. października 1881 r. wymierzać należy dodatki pięcioletnie w równej mierze z innymi stabilizowanymi urzędnikami krajowymi, postanowił ten średni stosunek wziąć za podstawę przy wymierzaniu pięcioleci dla inżynierów i konduktorów dróg krajowych, tak iż funkcyonaryusze tej kategorii mający prawo do dodatków pięcioletnich, pobierać je będą w stosunku 10% *stałej płacy*, a przeto: inżynierowie okręgowi I. klasy pobierający 1500 zł. stałej płacy, po 150 zł., inżynierowie okręgowi II. klasy pobierający 1200 zł. stałej płacy, po 120 zł., konduktorowie I. klasy pobierający 500 zł. stałej płacy, po 50 zł. i nakoniec konduktorowie II. klasy pobierający 400 zł. stałej płacy, po 40 zł. *dodatku pięcioletniego*.

Ostatnią wreszcie wątpliwość co do wymiaru pięcioleci nasuwa pytanie, czyli *zapomogu stała ryczałtowa* po 100 zł. przyzwalana przez Wysoki Sejm corocznie w budżecie krajowym począwszy od 1874 r., może im być pozostawioną *obok wymierzyć się mających dodatków pięcioletnich?*

Wydział krajowy i w tym względzie niema wyraźnej wskazówki w uchwale Wysokiego Sejmu z dnia 23. października 1881 r. Z uwagi jednak, że uchwała ta poleca Wydziałowi krajowemu wymierzać pięciolecia inżynierom i konduktorom dróg krajowych w równej mierze z innymi stabilizowanymi urzędnikami krajowymi, dla tych zaś urzędników obowiązuje przytoczona już wyżej uchwała sejmowa z dnia 3. stycznia 1874, tycząca się etatu i płac urzędników i sług Wydziału krajowego, a w myśl §. 3. teje uchwały ustają poprzednio pobierane dodatki nadzwyczajne, przeto Wydział krajowy stosując się do tego postanowienia nie mógłby bez wyraźnego polecenia Wysokiego Sejmu pozostawić konduktorom dróg krajowych ryczałtowej stałej zapomogi obok wymierzonego dodatku pięcioletniego, stosując równocześnie §. 6. teje uchwały stanowiący, iż „urzędnikowi lub słudze, którego łączna płaca wskutek regulacyi wypadłaby niżej od dotychczasowego poboru, ma być niedobór tak długo jako *osobisty dodatek* pozostawiony, jak długo ten niedobór przez awans lub uzyskanie pięciolecia nie zostanie wyrównany“.

Odjęcie zapomogi nie przyniosłoby zatem konduktorom dróg krajowych żadnego uszczerbku w dotychczasowych poborach, z drugiej zaś strony w obec okoliczności, że dopiero po wymierzeniu *trzeciego* t. j. ostatniego pięciolecia suma dodatków pięcioletnich byłaby wyższą od dotychczasowej zapomogi wynoszącej 100 zł., a obecnie nie ma jeszcze żadnego konduktora, któryby mógł mieć prawo do trzech pięcioleci i wypadek taki zajdzie dopiero w roku przyszłym u dwóch konduktorów I. klasy, — ogół konduktorów z regulacyi płac na podstawie wymiaru pięcioleci odniósłby na razie tylko tę korzyść, że kiedy dotychczas pobierana zapomoga była dodatkiem nadzwyczajnym, *dodatek pięcioletni* w myśl §. 4. uchwały sejmowej z dnia 3. stycznia 1874 r. „stanowi część płacy i będzie doliczony do stałej płacy przy wymiarze *emerytury*“.

Uchwała Wysokiego Sejmu z dnia 12. października 1882 r. tycząca się inspektora szpitali, która objaśniła Wydział krajowy co do intencji Wysokiego Sejmu w sprawie wymierzania pięcio-

leci dla funkcyonaryuszów objętych uchwałą sejmową z dnia 23. października 1881 r., zawiera również wskazówkę dla Wydziału krajowego w przedmiocie wymierzania *emerytury*.

Gdy bowiem na podstawie uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 12. października 1882 r. cała służba, jaką inspektor szpitali spędził na posadzie zajmowanej *za kontraktem wypowiedzialnym*, może mu być policzoną przy wymiarze emerytury, to zdaje się, iż jest wolą Wysokiego Sejmu, ażeby także funkcyonaryusze drogowi, którzy, bądź przed objęciem zarządń dróg krajowych przez Wydział krajowy, za czasów administracyi rządowej, bądź też później na posadach czasowych gorliwie i uczciwie pełnili służbę przy *drogach krajowych*, a potem przeszli na *etat krajowy osobną uchwałą sejmową ustanowiony*, mieli sobie policzone przy wymiarze emerytury wszystkie lata służby, spędzone *nieprzerwanie* przy drogach krajowych.

Jeżeli Wysoki Sejm zgodzi się na zasady wysnute przez Wydział krajowy z przytoczonych powyżej uchwał sejmowych, natenczas zajdzie jeszcze potrzeba uchwalania stosownego kredytu dodatkowego.

W tym względzie przedstawia się rzecz w sposób następujący:

Etat ustanowiony przez Wysoki Sejm uchwałami z 21. października 1869 r. i 16. listopada 1872 r. obejmuje jak już powyżej nadmieniono, 7 inżynierów i 35 konduktorów dróg krajowych.

Z tych jednak część pewna z powodu niedostatecznej dla otrzymania pięciolecia ilości lat służby nie nabyła jeszcze prawa do dodatków pięcioletnich, tak, że ogółem jest obecnie tylko 4 inżynierów i 26 konduktorów, którym asygnowane być mogą pięciolecia.

Podług dokonanego obliczenia, potrzeba na pokrycie wydatków połączonych z asygnowaniem dodatków pięcioletnich dla powyższych 30 funkcyonaryuszów drogowych, za czas ubiegły po koniec 1883 r. kwoty 4463 zł., a na rok 1884 kwoty 2848 zł. — ogółem przeto po koniec 1884 r. funduszu w sumie 7311 zł. a. w.

Gdyby jednak w dniu, w którym konduktorowie dróg krajowych nabyli prawo do poboru pięcioleci, ustać miała przyznana im ryczałtowa, stała zapomoga, natenczas dotacya przeznaczona w budżecie krajowym na rzeczoną zapomogę służyłaby w części na pokrycie przypadających konduktorom dodatków pięcioletnich, w części zaś, jak nadmieniliśmy powyżej, na dodatki osobiste w myśl §. 6. uchwały sejmowej z dnia 3. stycznia 1874 r., a w takim razie nowy wydatek na wypłatę pięcioleci wynosiłby podług naszego obliczenia za czas ubiegły po koniec 1883 r. 1461 zł., a na 1884 r. 1041 zł. i wymagałby przeto ogółem funduszu w kwocie 2502 zł. w. a.

Na podstawie powyższego wyводу, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Sejm bierze do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie wymierzania pięcioleci i emerytury inżynierom i konduktorom dróg krajowych, a na wypłatę pięcioleci otwiera Wydziałowi krajowemu na 1883 r. dodatkowy kredyt w kwocie 1461 zł., na rok zaś 1884 kredyt w kwocie 1041 zł., wstawiając na ten cel do budżetu krajowego na r. 1884 kwotę 2502 zł. wa.“

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 17. lipca 1883.

Marszałek krajowy:

Dr. Mikołaj Zyplikiewicz w r.

Sprawozdawca:

Władysław hr. Badeni w. r.

Członek Wydziału krajowego.